

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 10. november 2022
(OR. en)

13828/22

ECOFIN 1066
UEM 295

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	10. november 2022
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 583 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Teatis ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 583 final.

Lisatud: COM(2022) 583 final

Brüssel, 9.11.2022
COM(2022) 583 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE**

Teatis ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta

1. Sissejuhatus

2021. aasta oktoobris algatas komisjon uuesti avaliku arutelu ELi majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamise üle ning kutsus teisi ELi institutsioone ja kõiki peamisi sidusrühmi selles osalema. Kodanikud ja paljud osalejad, sealhulgas riikide valitsused, parlamendid, sotsiaalpartnerid, akadeemilised ringkonnad ja muud ELi institutsioonid, on mitmesuguste foorumite, sealhulgas temaatiliste koosolekute, seminaride ja veebiküsitluste raames arutanud, kuidas tuleks tänaseid ning tulevase majandusprobleeme silmas pidades ELi majanduse juhtimise raamistikku reformida. ⁽¹⁾ Arutelud majandus- ja rahandusküsimuste nõukogus (ECOFIN), eurorühmas, majandus- ja rahanduskomitees ning majanduspoliitika komitees on andnud liikmesriikidele võimaluse kujundada ja väljendada oma seisukohti majanduse juhtimise raamistiku peamiste eesmärkide, selle toimimise ning uute lahendamist vajavate probleemide kohta.

Nüüd on aeg liikuda arutelult otsuste tegemisele. Selles teatises esitatakse komisjoni suunised majanduse juhtimise raamistiku reformimiseks ning käsitletakse peamisi majandus- ja poliitikaküsimusi, mis kujundavad ELi majanduspoliitika koordineerimist ning järelevalvet järgmise kümne aasta jooksul. Võttes arvesse praeguse raamistikuga seotud peamisi mureküsimusi, on nende suuniste eesmärk suurendada võla jätkusuutlikkust ning edendada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu kõigis liikmesriikides (vt joonis 1). Seega tuleb „pöörduda tagasi Maastrichti kriteeriumide algse mõtte juurde, kuna ei ole stabiilsust ilma majanduskasvuta ja vastupidi,“ nagu märkis president von der Leyen oma kõnes olukorrast Euroopa Liidus. ⁽²⁾ Konservatiivsed eelarvestrateegiad ning investeeringud ja reformid, mis edendavad kestlikku majanduskasvu, on ühtaegu nii vajalikud kui ka üksteist vastastikku tugevdavad. Need tagavad riigi rahanduse jätkusuutlikkuse ning võimaldavad rohe- ja digipöörde vastupidava majanduse suunas. Reformitud raamistik peaks käsitlema valitsevaid probleeme ja aitama muuta Euroopat vastupidavamaks, säilitades strateegilised investeeringud tulevasteks aastateks ning vähendades valitsemissektori suurt võlakoormust realistlikul, järkjärgulisel ja jätkusuutlikul moel. Komisjoni suuniste põhielemendid on riikliku isevastutuse suurendamine, raamistiku lihtsustamine ja keskpikale perioodile keskendumine, millega peab kaasnema tugevam ja ühtsem täitmise tagamine.

Reformi eesmärk on hõlbustada tulemuslikku majandusjärelevalvet, mis põhineb ühisel raamistikul, mis tagab võrdse kohtlemise ja mitmepoolse poliitika koordineerimise. Raamistik peaks olema vastupidav ka muutuvate majandustingimuste ja määramatuse suhtes, mistõttu on vaja kindlaid ja prognoositavaid reegleid ning vabastusklausleid, mida saaks kohaldada erandlike asjaolude ilmnemisel. Samuti peaks sellega taotletama integreeritud lähenemisviisi, mille puhul järelevalvevahendid üksteist täiendavad, pidades silmas Euroopa poolaastat. Makromajandusliku tasakaalustamatuse tulemuslikuks ennetamiseks ja korrigeerimiseks peab paremini tuvastama tekkivad riskid ja säilitama reformide tempo, pannes samal ajal suuremat rõhku ELi ja euroala arengusuundadele ning poliitika

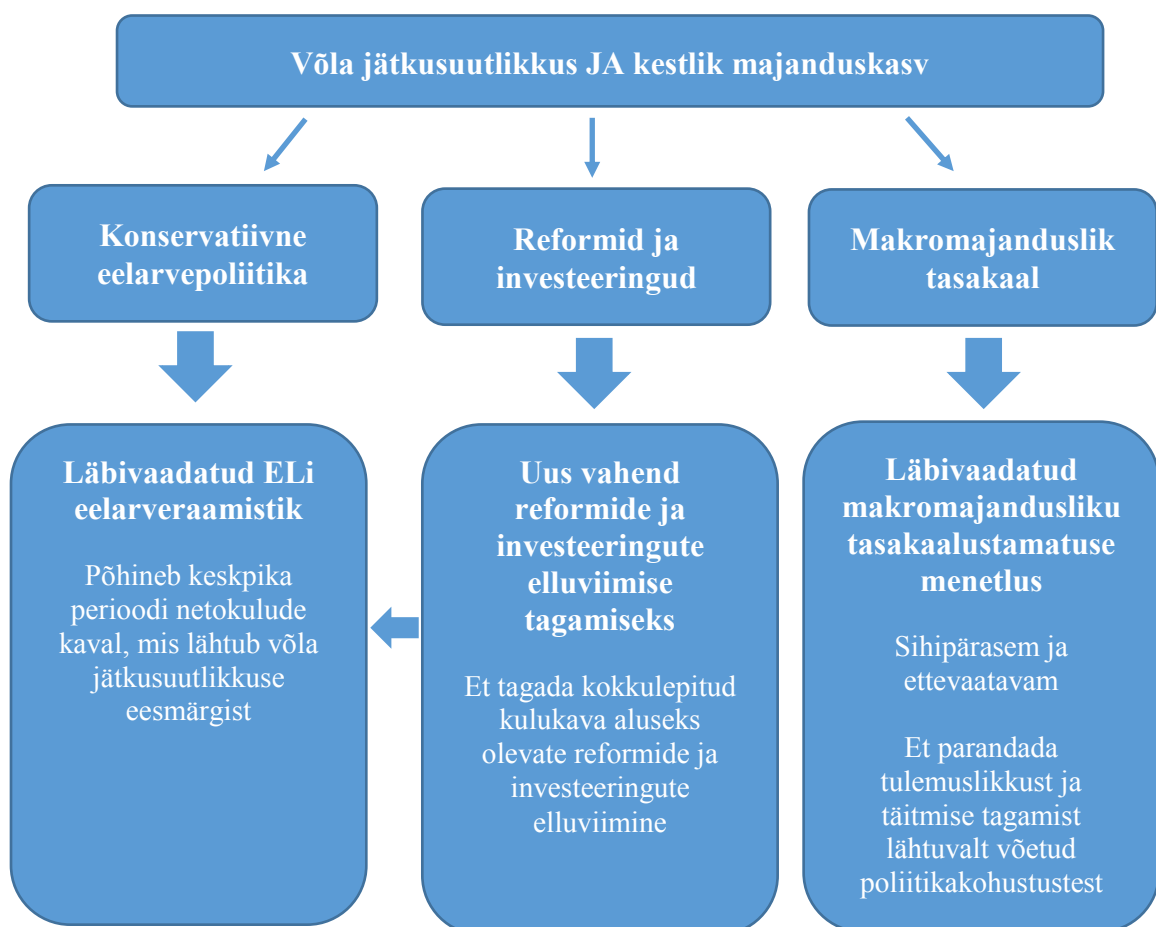
⁽¹⁾ 2022. aasta märtsis avaldas komisjon veebiküsitlusega kogutud vastuste kohta kokkuvõtva aruande. Euroopa Komisjon (2022), „[Online public consultation on the review of the EU economic governance framework: summary of responses](#)“ (SWD(2022) 104 final, 28. märts 2022).

⁽²⁾ [Euroopa komisjoni presidendi kõne olukorrast Euroopa Liidus](#) (14. september 2022).

rakendamisele. Neid suuniseid võetakse arvesse edasises arutelus, eelkõige nõukogus ja Euroopa Parlamendiga peetavates aruteludes, et jõuda laialdase konsensuseni majanduse juhtimise raamistiku tulevases ülesehituses.

Teatis on üles ehitatud järgmiselt. Teises osas tuletatakse meelde vajadust tulemusliku juhtimisraamistiku järele, mis hõlmaks eelarve-, reformi- ja investeerimismõõdet, et lahendada praeguseid ja lähituleviku probleeme. Sellest lähtuvalt esitatakse kolmandas osas komisjoni reformisuuniste põhielemendid. Neljandas osas käsitletakse neid peamisi elemente põhjalikumalt, vaadeldes üksikasjalikumalt kavandatud eelarve- ja makromajandusliku järelevalve reformide praktilisi aspekte. Viiendas osas käsitletakse edasisi samme ja esitatakse järeldused.

Joonis 1. Uus juhtimisstruktuur

2. Vajadus tulemusliku majanduse juhtimise raamistiku järele

2.1. Raamistik, mis suunab liikmesriike tuvastatud probleemide ja ühiste prioriteetsete poliitikaküsimustega tegelemisel

ELi majanduse juhtimise raamistik on suunanud liikmesriike nende majandus- ja eelarvepoliitiliste eesmärkide täitmisel. Alates Maastrichti lepingu allkirjastamisest 1992. aastal on see raamistik aidanud kaasa makromajanduslikule lähenemisele, tagada riigi rahanduse usaldusväärsust ja korrigeerida makromajanduslikku tasakaalustamatust. Peale

ühise rahapoliitika ja euroala ühisraha on raamistikuga loodud tingimused majandusliku stabiilsuse, jätkusuutliku majanduskasvu ja ELi kodanike suurema tööhõive saavutamiseks.

ELi majanduse juhtimise raamistikku on aja jooksul kohandatud. Üldiselt on reformid olnud ajendatud vajadusest tegeleda raamistiku puudustega, mis on ilmnenud peamiselt majanduskriiside ajal. Seadusandlike aktide paketid, mida tuntakse *esimese* ja *teise majanduse juhtimise pakatina*, olid vastus üleilmsest finantskriisist ja euroala riigivõlakriisist saadud õppetundidele ning nendega korraldati ümber eelarvejärelevalve, tugevdati riikide eelarveraamistikke, tõhustati eelarvelist koordineerimist euroalal ja laiendati majandusjärelevalve ulatust, et see hõlmaks ka makromajandusliku tasakaalustamatuse aspekti.⁽³⁾

Olgugi et raamistik on suutnud täita järelevalvelüngad ja on praegu majandustingimustega paremini kohandatud, on see muutunud ka keerukamaks ning kõik selle vahendid ja menetlused ei ole ajaproovile vastu pidanud. Majanduse juhtimise paketi läbivaatamist käsitlevas 2020. aasta veebruari teatises ja sellele järgnenud avalikus arutelus (vt 1. lisa) märgiti, et eelarvejärelevalve raamistiku tulemuslikkus liikmesriigiti varieerub ja eelarvepositsioonide ebaühtlus kasvab. Raamistik ei olnud liikmesriikide jaoks piisavalt diferentseeritud, hoolimata sellest, et nende eelarvepositsioonid, jätkusuutlikkusriskid ja muud nõrgad kohad erinevad. Riikide eelarvepoliitika oli sageli olnud protsükliline ja liikmesriigid ei olnud majanduslikult headel aegadel eelarvepuhvleid loonud. Euroala eelarvepoliitika juhtimise võimet pärssis konservatiivse poliitika puudumine headel aegadel ja see jäi piiratuks, kuna puudus stabiliseerimist soodustav keskne eelarvevõimekus. Riigi rahanduse ülesehitus ei olnud muutunud majanduskasvu soodustavamaks ning riikide valitsused ei olnud seadnud prioriteediks teha kulutusi, mis suurendavad majanduskasvu ning majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust. ELi eelarvereeglid olid muutunud keerukaks, kasutusel oli palju näitajaid ja tugineti jälgimatutele muutujatele. See vähendas läbipaistvust ning pärssis isevastutust ja prognoositavust. Hoolimata riiklike eelarveraamistike paranemisest oli nende tulemuslikkus liikmesriigiti väga erinev. Mis puudutab makromajandusliku tasakaalustamatuse järelevalvet, siis suurendas raamistik teadlikkust makromajanduslikku stabiilsust ähvardavatest ulatuslikemast riskidest, kuid ei toonud kaasa piisavaid poliitikameetmeid. Ülemäärase tasakaalustamatuse menetlust ei olnud kunagi aktiveeritud. Pärast makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse loomist on liit olnud edukam jooksevkonto puudujäägi kui püsiva ja suure jooksevkonto ülejäägi vähendamisel. Järelevalve mõju uute nõrkade kohtade ja riskide tekkimise ennetamisele ning piisavate ennetavate poliitikameetmete edendamisele oli jäänud kindlaks tegemata. Eri järelevalveharude vahelist seotust ei kasutatud alati täielikult ära.

2.2. Hiljutistest kriisidest saadud kogemused

⁽³⁾ Majanduse juhtimise *esimese* ja *teise* paketi reformide täielik kirjeldus on esitatud Euroopa Komisjoni 2020. aasta teatise „[Majanduse juhtimise paketi hindamine](#)“ (COM(2020) 55 final, 5. veebruar 2020) 1. selgituses. Asjakohaste teiseste õigusaktide täielik loetelu on esitatud kõnealusele Euroopa Komisjoni 2020. aasta teatisele („[Majanduse juhtimise paketi läbivaatamine](#)“) lisatud komisjoni talituste töödokumendi esimeses joonealuses märkuses (lk 1) (SWD(2020) 210 final, 5. veebruar 2020).

Hiljutistele majandusšokkidele, eelkõige COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud poliitikameetmetest saadud kogemused mõjutavad majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamist. 2020. aasta märtsis aktiveeriti stabiilsuse ja kasvu pakti üldine vabastusklausel. Tänu sellele said liikmesriigid COVID-19 kriisile reageerida, tagades majandusele märkimisväärse eelarvetoetuse, lubades stabiilsuse ja kasvu pakti eelarvenõuetest ajutiselt kõrvale kalduda. ⁽⁴⁾ See jõuline vastutsükliline reaktsioon koos uute ELi tasandi meetmete ja vahenditega ning sotsiaalsed turvavõrgud ja tervishoiusüsteemid riiklikul tasandil osutasid kriisi majandusliku ja sotsiaalse kahju vähendamisel väga tulemuslikuks. Kogemustest, mis saadi õnnestunud poliitikameetmetest, millega EL kriisile reageeris, sealhulgas reformide ja investeringute positiivsest koostoimest taaste- ja vastupidavusrahastu raames, on olnud kasu ka majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamisel. Samas tõi kriis kaasa avaliku ja erasektori võlakooormuse märkimisväärse suurenemise, mis näitab, kui oluline on viia võlakooormus konservatiivsele tasemele järkjärgulisel, jätkusuutlikul ja majanduskasvu soodustaval viisil. Konservatiivne eelarvepoliitika püsiva majanduskasvu ajal aitab luua eelarvepuhvreid, mida valitsused saavad kasutada vastutsüklilise eelarvetoetuse andmiseks kriisi ajal, mil kaalutusõigusel põhinev eelarvepoliitika võib osutada iseäranis tulemuslikuks. Investeeringud valmisolekusse ja vastupidavusse võivad samuti vähendada kriiside kahjulikku majanduslikku mõju. Lisaks kinnitasid kriisi eel ja selle ajal saadud kogemused, et keeruline on koostada poliitikasoovitusi näitajate järgi, mis ei ole jälgitavad ja mida sageli läbi vaadatakse (näiteks „SKP lõhe“ ja „struktuurne eelarvepositsioon“).

Rohe- ja digipööre, vajadus tagada energiapuulgeolek ning sotsiaalne ja majanduslik vastupanuvõime ⁽⁵⁾ ning suurendada kaitsevõimet – see kõik tähendab, et lähiaastatel tuleb teha püsivalt suuri investeeringuid. COVID-19 kriis ja Venemaa sissetung Ukrainasse on muutnud need ühised prioriteedid ka nähtavamaks ja kiireloomulisemaks. Vaja on suuri investeeringuid, et saavutada õiglane kaksiküleminek (rohe- ja digipööre), suurendada sotsiaalset ja majanduslikku vastupanuvõimet (sealhulgas täiend- ja ümberõppe kaudu), suurendada territoriaalset ühtekuuluvust, vähendada energiasõltuvust ja suurendada kaitsevõimet nii riiklikul tasandil kui ka Euroopa ühiste prioriteetide toetamiseks. Neid jõupingutusi on toetatud ELi eelarvest selle piiratud võimaluste piires, sest rohe- ja digipööre, vastupanuvõime, energiapuulgeolek ja kaitsevõimekus on kõigi liikmesriikide ühised eesmärgid ning on praeguse kriisi kontekstis muutunud veelgi pakilisemaks. Nende eesmärkide saavutamiseks on vaja ettevõtete ja kodumajapidamiste investeeringuid, aga ka suuremaid avaliku sektori investeeringuid, mis toetuvad hea struktuuri ja kvaliteediga riigirahandusele. Need poliitikameetmed edendavad võimalikku majanduskasvu, suurendavad vastupanuvõimet ja aitavad võidelda sõjast tingitud šokkide negatiivse mõjuga. Samuti

⁽⁴⁾ Põhjalikum arutelu COVID-19 kriisile reageerimise ja selle kriisi mõju kohta majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamisele on esitatud Euroopa Komisjoni 2021. aasta teatises „[COVID-19-järgne ELi majandus: mõju majanduse juhtimisele](#)“ (COM(2021) 662 final, 19. oktoober 2021).

⁽⁵⁾ Liikmesriikidele mõeldud suunised selle kohta, kuidas võimalikult hästi korraldada uute poliitikameetmete jaotusliku mõju hindamist, mis on oluline ebavõrdsuse süvenemise ärahoidmiseks, on esitatud Euroopa Komisjoni 2022. aasta teatises „[Liikmesriikide poliitikameetmete jaotusliku mõju parem hindamine](#)“ (COM(2022) 494 final, 23. september 2022).

kajastavad need ELi strateegilisi prioriteete ja neid toetatakse ühistest ELi rahastatavatest programmidest, nagu taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest, mis on kättesaadavad kuni 2026. aastani, ja ühtekuuluvuspoliitika vahenditest.

Tulemuslik poliitika koordineerimine on kriisidele reageerimisel otsustava tähtsusega. COVID-19 kriisile, Venemaa sissetungile Ukrainasse ja sellele järgnenud energiakriisile reageerimiseks võetud poliitikameetmetega seoses on saanud veelgi selgemaks see, kui oluline on tulemuslik poliitika koordineerimine, sealhulgas eri poliitika- ja rahastamisvahendite vahel ning ELi ja riikliku tasandi vahel. Üldise vabastusklausli aktiveerimine lihtsustas riikidel eelarvemeetmete võtmist. Kriisile reageerimiseks tulemuslike makromajanduslike meetmete võtmiseks oli ja on otsustava tähtsusega eelarvepoliitika ja rahapoliitika koosmõju. Rahapoliitika abil loodi võimalused vajalike riiklike eelarvepoliitika meetmete võtmiseks, mis omakorda aitas leevendada mõju majanduskasvule ja sotsiaalsele sidususele. Mõningaid raamtingimusi, nagu finantsturgude usaldatavusnõuded ja ELi riigiabi raamistiku tingimused, on ajutiselt kohandatud. Paindlikkusmeetmeid, sealhulgas neid, mis sisalduvad ELi eelarves, on kohaldatud täies ulatuses. Abiks olid ka uued ELi tasandi vahendid, eelkõige eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA), ühtekuuluvuspoliitika raames käivitatud koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatused (CRII) ning taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas ühtekuuluvust ja Euroopa territooriume toetav taasteabi (REACT-EU) ning taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavuskavade reformide ja investeeringute tulemuslik rakendamine annab liikmesriikidele ainulaadse võimaluse saavutada suurem majanduskasv, vähendada majanduslikku ja sotsiaalset haavatavust, suurendada avaliku ja erasektori võla jätkusuutlikkust, suurendada vastupanuvõimet ning kiirendada rohe- ja digipööret ning saavutada samal ajal liidu eesmärgid. Vastusena energiaturu häiretele, mille põhjustas Venemaa sissetung Ukrainasse, ja asjaolu, et Venemaa kasutab energiatarneid relvana, esitas komisjon hiljuti mitu meedet kõrgete energiahindade alandamiseks ja varustuskindluse tagamiseks. Komisjon on käivitanud ka mitmeid algatusi, sealhulgas kava „REPowerEU“, et lõpetada sõltuvus Venemaa fossiilkütustest, mitmekesistades energiavarustust, säästes energiat ja kiirendades rohepööret. ⁽⁶⁾

Reformitud raamistik peab ühtlasi aitama liikmesriikidel tegeleda ELi pikaajaliste väljakutsetega. Pikaajalised struktuursed suundumused kujutavad endast märkimisväärsed väljakutseid ELi liikmesriikide rahanduse jätkusuutlikkuse ja kestliku majanduskasvu valdkonnas. Need suundumused toovad kaasa demograafilisi probleeme ja kliimakriisi, kusjuures viimane saab üha tuntavamaks, kuna äärmuslikud ilmastikunähtused muutuvad laastavamaks ja sagedamaks. Nende probleemide lahendamiseks peavad liikmesriigid võtma täiendavaid meetmeid, sealhulgas tegema avaliku sektori investeeringuid, et hõlbustada rohe- ja digipööret, ning võtma poliitikameetmeid, mis keskenduvad riigi rahanduse usaldusväärsuse tagamisele, sealhulgas pensionisüsteemide reformimise kaudu.

⁽⁶⁾ Euroopa Komisjon (2022), „[REPowerEU: Euroopa ühismeede taskukohasema, kindlama ja kestlikuma energiavarustuse tagamiseks](#)“ (COM(2022) 108 final, 8. märts 2022).

3. Lihtsam ja tulemuslikum raamistik ning suurem isevastutus

Käesolevas osas esitatakse majanduse juhtimise raamistiku reformimist puudutavate komisjoni suuniste põhijooned (vt joonis 2). Kavandatava reformitud raamistiku loomise ja rakendamise seotud konkreetseid küsimusi käsitletakse üksikasjalikumalt neljandas osas, kus võetakse vaatluse alla ka raamistik, mida kohaldada euroala liikmesriikide suhtes, kellel on või võivad tekkida raskused finantsstabiilsuse tagamisel.

3.1. Läbivaadatud juhtimisstruktuur, mille puhul pööratakse suuremat tähelepanu keskpikale perioodile

Komisjoni suuniste eesmärk on määratleda makromajandusliku ja eelarvejärelvalve lihtsam integreeritud struktuur, et tagada võla jätkusuutlikkus ning edendada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Et raamistik oleks oma osade lõikes järjepidev ja tagaks tulemusliku majandusjärelvalve, on vaja täpsustada iga järelvalveharu eesmärke, integreerida paremini makromajandus- ja eelarvepoliitikat ning lisada vahendeid edusammude jälgimiseks ja uute eesmärkide saavutamiseks. Seepärast kutsutakse komisjoni suunistes lisaks ELi eelarveraamistiku ja makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse läbivaatamisele (eelkõige selleks, et integreerida eelarve-, reformi- ja investeerimiseesmärgid ühtsesse terviklikku keskpika perioodi kavva) üles looma uut ELi vahendit, millega tagada reformide ja investeeringute elluviimine. Selle vahendiga tagataks, et liikmesriigid täidavad eelarve järkjärgulisema kohandamise aluseks olevaid reformi- ja investeerimiskohustusi (vt punkt 4.1).

Aluslepinguga ette nähtud kontrollväärtused, milleks on valitsemissektori eelarvepuudujääk 3 % SKPst ja võla suhe SKPsse 60 %, jäävad samaks. Need väärtused on sätestatud aluslepingu protokollis ning läbivaatamisel keskendutakse nende väärtuste paremale järgimisele. Selleks pööratakse põhitähelepanu sellele, kuidas asjakohasel ja usaldusväärsel viisil vähendada võlasuhe tasemele 60 % SKPst, tagades samal ajal, et majanduse juhtimise raamistik soodustab jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu.

Joonis 2. Kavandatud läbivaadatud eelarveraamistik

Riiklikku isevastutust sisaldav ELi raamistik	Lihtsustamine ja keskendumine eelarveriskidele	Täitmise tagamine
0. Komisjon esitab kohandamise võrdluskavad 1. Liikmesriigid teevad ettepaneku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavade kohta 2. Aastaeelarvetes võetakse kohustus järgida eelarvekurssi ja tagada, et võlg hakkab kohandamisperioodi jooksul lähenema usalduväärsele tasemele 3. Liikmesriigid saavad reformide ja investeeringute alusel taotleda pikemat kohandamisperioodi 4. Nõukogu kinnitab kava 5. Riiklike sõltumatute eelarveasutuste suurem roll	1. Üksainus kasutatav eelarvenäitaja on võla jätkusuutlikkusele põhinev ja nõukogus kokku lepitud netokulude kava 2. Järelevalve ja täitmise tagamine on riskipõhine 3. Võla vähendamise sihttasel, struktuurse eelarvepositsiooni vähendamise sihttasel, märkimisväärse kõrvalekalde menetlust ja eelarvekohanduste maatriksit enam ei kasutata	1. Puudujäägipõhine ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus (künnis 3 % SKPst) säilib 2. Võlapõhist ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust kasutatakse ja tõhustatakse kui vahendit, mille abil tagada kokkulepitud netokulude kava järgimine 3. Rahaliste karistuste tööriistakasti täiendatakse nutikamate karistustega 4. Makromajanduslik tingimuslikkus säilitatakse

3.2. Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavad uue juhtimisstruktuuri keskse elemendina

Kavandatud läbivaadatud raamistiku nurgakiviks oleksid riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavad, mis koondavad iga liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustused ühisesse ELi raamistikku.⁽⁷⁾ Sellega tagataks järjepidevus ning ühtlustatakse protsesse ja tulemusi, näidates samas, et reformidel ja investeeringutel võib olla positiivne mõju riigi rahanduse jätkusuutlikkusele. Läbivaadatud ELi eelarveraamistikuga kehtestatakse nõue tagada võlasuhte vähendamine või selle hoidmine konservatiivsel tasemel ja eelarvepuudujäägi hoidmine keskpikas perspektiivis tasemel, mis jääb alla kontrollväärtuse (3 % SKPst). Liikmesriigid esitaksid keskpika perioodi kavad, milles on sätestatud riigipõhised eelarvesuundumused ning prioriteetsed avaliku sektori investeerimis- ja reformikohustused, mis ühiselt tagavad võlakoormuse püsiva ja järkjärgulise vähendamise ning jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu. Kõigil liikmesriikidel oleks kohustus tegeleda prioriteetsete valdkondadega, mis on määratud kindlaks Euroopa poolaasta raames esitatud riigipõhistes soovitusetes. Keskpika perioodi kavades tuleks esitada ka algatused, mis on kooskõlas otse kokkulepitud ELi suunistest ja eesmärkidest tulenevate ELi strateegiliste prioriteetidega ja eesmärkidega, mis eeldavad liikmesriikidelt poliitikameetmete võtmist. Seepärast peaksid kavad olema kooskõlas ka riiklike energia- ja kliimakavadega (mis peavad lähtuma ELi kliimamääruse eesmärkidest) ning riiklike digikümneni tegevuskavadega. Taaste- ja vastupidavusraha kehtivusaajal tuleks poliitikameetmete järjepidevuse tagamiseks viidata taaste- ja vastupidavuskavadele.

⁽⁷⁾ Eelarve- ja struktuurimeetmete kavadega ühendatakse praegused stabiilsus- ja lähenemisprogrammid riiklike reformikavadega..

Selline keskpikale perioodile keskenduv lähenemisviis võimaldaks liikmesriikidepõhist diferentseerimist ühises läbivaadatud ELi raamistikus, mille ühised alused on kestlik majanduskasv ja võla jätkusuutlikkust ohustavad riskid. Niisugune ühine ELi raamistik aitaks läbipaistval viisil tagada liikmesriikide võrdse kohtlemise. Võla jätkusuutlikkuse eesmärgi seadmine ELi eelarvejärelevalve lähtepunktiks kajastab aluslepingus sätestatud majandus- ja rahaliidu eelarvereeeglite põhieesmärki vältida suuri eelarvepoliitilisi vigu, kuna nende negatiivne mõju võib kanduda üle teistele liikmesriikidele ja rahaliidule tervikuna. Kehtiva ELi raamistiku kohaselt peavad kõik liikmesriigid võtma sarnaseid kohandamismeetmeid (eelkõige ennetuslikus osas), olenemata nende võlapositsioonist ja eelarveriskidest. Võla suhe SKPsse ja võla suundumused on aga liikmesriigiti väga erinevad. Mõnel riigil on väga suur võlg, mis ületab 90 % (ja kahel juhul 150 %) SKPst. Teiste riikide võlg jääb alla 60 % SKPst. Paljude võlg jääb keskmisele tasemele, moodustades 60–90 % SKPst.

Riskipõhine järelevalveraamistik võimaldaks kohandada kehtivat võla vähendamise sihttasest riigipõhise võlasuhte järgi, samas säilitatakse nõue hoida eelarvepuudujääk usaldusväärsel tasemel ehk alla 3 % SKPst. Praeguses COVID-järgses olukorras, mil võlasuhte näitajad on kõrged, tähendaks võla vähendamise kehtiva sihttaseme (nn 1/20 reegel) järgimine liiga järsku ja varast eelarve kohandamist, mis võib ohustada majanduskasvu ning on protsükliline.⁽⁸⁾ Tuleks teadvustada, et suure võlakoormusega liikmesriigid ei saa kehtivat 1/20 reegli kohast võla vähendamise sihttasest järgida, kuna nende võlasuhte näitaja vähendamine sellisel kiirusel avaldaks majanduskasvule ja seeläbi ka võla jätkusuutlikkusele väga negatiivset mõju. Seepärast tehakse ettepanek võtta kasutusele riskipõhisem järelevalveraamistik, millega seatakse kesksse kohale võla jätkusuutlikkus ja nähakse ette rohkem riigipõhiseid erisusi, võttes arvesse riikide valitsemissektori võlaga seotud probleeme, järgides samal ajal läbipaistvat ja ühtset ELi raamistikku, mis on kooskõlas aluslepingus sätestatud kontrollväärtustega – 3 % SKPst ja 60 % SKPst.

Riiklikud keskpika perioodi kavad peaksid tagama kestliku võla vähendamise järkjärgulise konsolideerimise ning investeeringute ja reformide abil. Liikmesriigid peaksid esitama keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavad, millega tagatakse, et kohandamisperioodi lõpuks säilitatakse võla jätkusuutlikkus või muudetakse see jätkusuutlikuks ning täidetakse prioriteetsed avaliku sektori investeerimis- ja reformikohustused. Raamistik peegeldab asjaolu, et reformide ning investeeringute ja eelarve kohandamise vahel kompromisse ei tehta. Riigi rahanduse kvaliteedi parandamine ning avaliku sektori investeeringute kaitsmine peaksid olema keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavade kesksed elemendid, võttes arvesse avaliku sektori investeeringute ja reformide olulisust võimaliku majanduskasvu suurendamisel ning laialdaste süsteemsete probleemide lahendamisel, mis kaasnevad näiteks rohe- ja digipöördega.

⁽⁸⁾ Selle sihttaseme kohta vt nõukogu 7. juuli 1997. aasta määruse (EÜ) nr 1467/97 (ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta) artikli 2 lõige 1a (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

Lisaks saaksid liikmesriigid kohustuda tegema eri reforme ja investeeringuid, mis aitavad viia võlga jätkusuutlikule kursile ning võiksid seeläbi toetada pikemat kohandamisperioodi ja järkjärgulisemat kohandamiskava. Kohandamiskava, reforme ja investeeringuid arutatakse komisjoniga ning kui need on saanud positiivse hinnangu, võtab nõukogu need vastu. Kavad peaksid kajastuma riikide eelarvetes kogu kohandamisperioodi jooksul ning liikmesriikidel oleks võimalus kava läbi vaadata alles pärast vähemalt nelja aasta pikkuse perioodi möödumist. Seda minimaalset kohandamisperioodi võiks liikmesriikide soovil pikendada, et see vastaks liikmesriigi õigusnormidele. Kava saaks varem läbi vaadata, kui objektiivsed asjaolud muudavad kava rakendamise võimatuks, kuid see peaks läbima sama valideerimisprotsessi. Sagedased läbivaatamised vähendaksid kavade usaldusväärsust, mis on konservatiivse poliitika alus.

Eelarve kohandamise kava kehtestamisel ja iga-aastase eelarvejärelevalve tegemisel lähtutaks ühestainsast kasutatavast näitajast, mis põhineb võla jätkusuutlikkusel, mis läbi muutuks eelarveraamistik märkimisväärselt lihtsamaks ja läbipaistvus suureneks. Kui järelevalve üheksainsaks kasutatavaks näitajaks on riiklikult rahastatavad esmased netokulud (kulud, millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed ja mille puhul jäetakse välja intressikulud ja tsüklilise töötuse kulud), võimaldaks see automaatsete stabilisaatorite toimimist, sealhulgas tulude ja kulude kõikumist, väljaspool valitsuse otsest kontrolli. See tagaks paremal tasemel makromajandusliku stabiliseerimise. Liikmesriigid võiksid kasutada oma eelarvega seotud eesmärkidel ka muid näitajaid (nt struktuurne eelarvepositsioon), kuid ELi tasandil tehtaks iga-aastast eelarvejärelevalvet üksnes selle üheainsa kasutatava näitaja ja seega kulukava alusel. See üksainus kasutatav näitaja tuleks määratleda nii, et see tagaks võla jätkusuutlikkuse. Kokkulepitud mitmeaastane esmaste netokulude kava peaks tagama, et hiljemalt kohandamisperioodi lõpuks hakkab võlg vähenema või säilitatakse võla vähendamise kurss või võlg püsib konservatiivsel tasemel, tagades ühtlasi eelarvepuudujäägi püsimise keskpikas perspektiivis alla 3 % SKPst. ⁽⁹⁾

3.3. Kokkulepe riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavade kohta

Riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kava oleks reformitud stabiilsuse ja kasvu pakti keskne element ning selle esitaks liikmesriik ühise ELi raamistiku alusel. Läbivaadatud ühise ELi raamistikuga kehtestatakse nõuded, millega tagatakse, et valitsemissektori võlg hakkab vähenema või püsib konservatiivsel tasemel ning et eelarvepuudujääk jääb alla 3 % SKPst. Ühise ELi raamistikuga kehtestatakse ka kriteeriumid kohandamiskava perioodi võimaliku pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute hindamiseks. Liikmesriikide keskpika perioodi kavad peaksid olema kooskõlas ELi ühise läbivaadatud raamistikuga.

Keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kava, sealhulgas selle eelarvekursi võtaks vastu nõukogu komisjoni positiivse hinnangu alusel. Komisjon hindaks kava läbivaadatud ühise ELi raamistiku alusel ning saaks anda eelarve- ja struktuurimeetmete

⁽⁹⁾ Komisjon kavatseb kasutada oma võla jätkusuutlikkuse analüüsi raamistikku, kuna see on hästi toimiv analüütiline töövahend võla jätkusuutlikkusega seotud riskide hindamiseks (vt 1. selgitus).

kavadele positiivse hinnangu ainult juhul, kui selle abil hakkab võlg vähenema või võlg püsib konservatiivsel tasemel ning kui eelarvepuudujääk püsib keskpikas perspektiivis alla kontrollväärtuse, mis on 3 % SKPst. Mitmepoolsed arutelud nõukogu asjaomastes komiteedes tagaksid läbipaistvuse ja vastutustundlikkuse ning nõukogu peaks kinnitama kava asjakohasuse. Selline mudel suurendaks riikide isevastutust. Kuna läbivaadatud ühise ELi raamistiku nõuete küsimus lõimitaks paremini riigisisestesse poliitikaaruteludesse, tugevdaks see mitmepoolset eelarvejärelvalvet.

3.4. Riikliku keskpika perioodi kava rakendamine ja iga-aastane järelvalve

Selleks et tagada läbipaistvus ning hõlbustada keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavade rakendamise tulemuslikku järelvalvet, esitaksid liikmesriigid igal aastal eduaruande. Lisaks eelarveandmetele esitataks kõnealustes aruannetes andmed keskpika perioodi kavadega hõlmatud reformide ja investeringute rakendamise kohta.⁽¹⁰⁾ Nendel põhineks komisjoni ja nõukogu teostatav iga-aastane järelvalve, sealhulgas võimalikud otsused täitmise tagamiseks.

Liikmesriikidele jäetaks vabamad käed eelarvekursi kujundamisel, kuid mitmepoolset järelvalvet toetataks rangema täitmise tagamisega ELi tasandil. Täitmise tagamist parandataks praeguse raamistikuga võrreldes. Eelarvepuudujäägi kontrollväärtuse 3 % SKPst ületamise korral jääks ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus samaks (nn puudujäägipõhine ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus). See menetlus on ELi eelarvejärelvalve väljakujunenud element, mis on osutunud eelarvekäitumise mõjutamisel mõjusaks ning mida poliitikakujundajad ja üldsus tänu selle lihtsusele hästi mõistavad. Võlakriteeriumi rikkumise korral kohaldatavat ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust (nn võlapõhine ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus) tõhustatakse nii aktiveerimise kui ka tühistamise osas. Sellega keskendutakse kõrvalekalletele kokkulepitud eelarvekavast, mille järgimise kohustuse riik on võtnud ja mille nõukogu on heaks kiitnud. Nende liikmesriikide puhul, kelle valitsemissektori võlaprobleem on suur, tooks kokkulepitud kavast kõrvalekaldumine vaikimisi kaasa ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamise. Nende liikmesriikide puhul, kelle valitsemissektori võlaprobleem on mõõdukas, võiks kokkulepitud kavast kõrvalekaldumine tuua kaasa ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamise siis, kui kõrvalekaldumine võiks põhjustada suuri vigu. Karistuste valikut laiendatakse, näiteks lisatakse mainega seotud sanktsioonid (vt punkt 4.2).

⁽¹⁰⁾ Taaste- ja vastupidavusrahastu kehtivusajal võetakse arvesse vastastikmõju taaste- ja vastupidavuskavadega.

Reformi- ja investeringukohustuste täitmise tagamiseks on kavas luua uus vahend. Kavandatud reformi raames saaksid liikmesriigid taotleda järkjärgulisemat kohandamiskava, esitades konkreetsed prioriteetsed reformid ja investeringud, mis soodustavad pikaajalist kestlikku majanduskasvu ja aitavad seega parandada võladünaamikat (vt punkt 4.1). Kui võetud kohustusi ei täideta, viiks uue täitmise tagamise vahend kohandamiskava rangemaks muutmiseni. ⁽¹¹⁾ Kuna rahaliidus on negatiivse mõju ülekandumise oht iseäranis suur, saaks kohustuste täitmata jätmise korral kohaldada euroala riikide suhtes rahalisi karistusi.

Riiklikud raamistikud ja menetlused aitaksid saavutada keskpika perioodi struktuuri- ja eelarvemeetmete kava eesmäärke. Kavade aluseks olevate eelduste hindamisel, kavade piisavuse hindamisel seoses võla jätkusuutlikkuse ja riigipõhiste keskpika perioodi eesmärkidega ning kava järgimise üle järelevalve teostamisel oleks kõigis liikmesriikides oluline roll sõltumatutel eelarveasutustel. See eeldaks sõltumatute eelarveasutuste ülesehituse ja tulemuslikkuse parandamist. Sellega kaasneks ulatuslikum arutelu riiklikul tasandil ning seega suurem poliitiline toetus keskpika perioodi kavale ja kavaga seoses suurem isevastutus. Komisjon vaatab sellega seoses uuesti läbi Euroopa Eelarvenõukogu volitused ja rolli.

3.5. Tulemuslikum raamistik makromajandusliku tasakaalustamatuse tuvastamiseks ja korrigeerimiseks

Makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust käsitlevate komisjoni suuniste nurgakivi oleks tõhusam dialoog liikmesriikidega, et saavutada isevastutuse ja kohustuste võtmise kaudu parem rakendamine. Liikmesriikide suurema isevastutuse saavutamiseks peaksid liikmesriigid ja komisjon jõudma makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames tuvastatud probleemide ja nende lahendamiseks vajalike poliitikameetmete küsimuses ühisele arusaamisele. See eeldaks dialoogi, mille tulemusel võtavad liikmesriigid kohustuse lisada oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavva makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamiseks või korrigeerimiseks vajalikud reformid ning investeringud.

Lisaks tuleks makromajanduslikus keskkonnas, millele on iseloomulikud uued riskid, suurendada makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse ennetavat rolli. Nii häiremehhanismi aruande raames tehtav esimene tasakaalustamatuse seire kui ka põhjalike analüüside raames tehtav tasakaalustamatuse hindamine muudetakse ettevaatavamaks, et tuvastada ja lahendada tekkivad tasakaalustamatuse probleemid võimalikult varakult. Sellest tulenevalt võidaks teha rohkem põhjalikke analüüse, kui rahavoogudega seotud muutujate suundumused on negatiivsed, mis viitavad sellele, et tasakaalustamatuse tekke risk on suur. Samuti võidaks sellest tingituna jõuda põhjaliku analüüsi tulemusena sagedamini järeldusele, et tasakaalustamatust ei esine.

Reform vähendaks makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust iseloomustanud inertsust, kuna tasakaalustamatuse hindamine hakkaks põhinema rohkem riskide muutumisel ja poliitikameetmete rakendamisel. See tähendab, et kui hinnatakse, kas tasakaalustamatust on korrigeeritud, võetaks rohkem arvesse suundumusi, mis eeldatavasti

⁽¹¹⁾ Selle vahendi täpsem ülesehitus ja õiguslik alus tuleb veel välja töötada.

jätuvad, ja makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimiseks rakendatud poliitikameetmeid. Selline lähenemisviis lõdvendaks liikmesriikide jaoks makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse tingimusi, kui tasakaalustamatuse vähendamiseks on kehtestatud poliitikameetmed ja võlataseme tasakaalustamatust korrigeeritakse pidevalt.

Reformiga taotletakse sellist makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust, mis keskenduks selgelt liikmesriike mõjutavatele makromajanduslikele küsimustele ning muudaks samas nähtavamaks ELi ja euroalaga seotud tasakaalustamatuse tahud. See võiks tuua esile nõrkused, mis võivad mõjutada ELi ja euroala tervikuna, ning selle, mil määral on eri liikmesriigid aidanud kaasa nende nõrkuste tekkimisele. See aitaks arvesse võtta ülekanduvat mõju ja kujundada euroala käsitlevaid soovitusi.

Makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse ja eelarveraamistiku vahelise koosmõju täielikuks ärakasutamiseks on läbivaatamise käigus loodud nende vahel mitmeid seoseid. Esiteks peaksid nende liikmesriikide keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavad, kelle puhul on tuvastatud tasakaalustamatus, sisaldama ka selle tasakaalustamatuse korrigeerimiseks mõeldud reforme ja investeeringuid. Teiseks kaalutaks juhul, kui makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse seisukohalt olulisi reforme ja investeeringuid, mille alusel võimaldatakse pikemat kohandamisperioodi, ei rakendada, ülemäärase tasakaalustamatusega riikide puhul ülemäärase tasakaalustamatuse menetluse käivitamist. Kolmandaks palutaks ülemäärase tasakaalustamatuse menetluse käivitamise korral liikmesriigil esitada läbivaadatud eelarve- ja struktuurimeetmete kava, mis toimiks seega praegu ELi õiguses sätestatud parandusmeetmete kavana. ⁽¹²⁾

⁽¹²⁾ Parandusmeetmete kava kohta vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määruse (EL) nr 1176/2011 (makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta) artikkel 8 (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

4. Kuidas läbivaadatud majanduse juhtimise raamistik praktikas toimiks?

Eelmises osas esitatud reformi põhijoontele tuginedes käsitletakse käesolevas osas mõningaid konkreetseid küsimusi, mis puudutavad läbivaadatud ELi ühise eelarveraamistiku toimimist. Need küsimused seonduvad järgmisega: keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavade koostamine ning neis kokkuleppimine; selle hindamine, kas eelarvetulemused on kooskõlas kinnitatud kulukavaga, ning makromajanduslik tasakaalustamatuse tuvastamine ja järelevalve selle korrigeerimise üle. Selles osas käsitletakse ka finantsabi andmist reguleerivat raamistikku, st raamistikku, mida kohaldatakse euroala liikmesriikide suhtes, kellel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel.

4.1. Kuidas kava koostada ja selles kokku leppida?

Riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kava esitamine, hindamine, kinnitamine ja läbivaatamine

Osana ühisest raamistikust esitaks komisjon liikmesriikidele, kellel on suur või mõõdukas valitsemissektori võlaprobleem, mitmeaastase esmaseid netokulusid puudutava kohandamise võrdluskava, mis hõlmab vähemalt neli aastat. Kohandamise võrdluskava põhineks võla jätkusuutlikkusel, mis tähendab, et liikmesriikide puhul, kellel on suur ja mõõdukas eelarveprobleem, peaks see tagama, et isegi täiendavate eelarvemeetmete puudumise korral jätkuks võla vähenemine usutavalt pärast eelarve kohandamise perioodi ning et eelarvepuudujääk jääks alla kontrollväärtuse, mis on 3 % SKPst (täpsema teabe saamiseks vt 1. selgitus). Seega võiks iga liikmesriigi mitmeaastane kulukava, mis tagaks võla vähendamise, kajastuda struktuurse esmase eelarvepositsiooni vastavas tasemes, mis tuleb saavutada nelja-aastase perioodi lõpuks. Komisjon avalikustab võla jätkusuutlikkuse analüüsi⁽¹³⁾ tulemused, mitmeaastase kohandamise võrdluskava ja vastava struktuurse esmase eelarvepositsiooni taseme nelja-aastase kohandamisperioodi lõpus. Need elemendid tagaksid ühise võrdlusaluse liikmesriikide esitatavate kavade hindamiseks.

Vähemalt nelja aastat hõlmava kohandamise võrdluskava esitamisel kohaldaks komisjon järgmist ühist raamistikku:

- nende liikmesriikide puhul, kellel on suur valitsemissektori võlaprobleem, peaks netokulude võrdluskava tagama, et kavaperioodi (4 aastat) lõpuks i) on kümne aasta võlakurss juhul, kui poliitikameetmed ei muutu, usutavalt ja püsivalt languskursil, ning ii) eelarvepuudujääk jääb sama 10-aastase perioodi vältel juhul, kui poliitikameetmed ei muutu, alla kontrollväärtuse, mis on 3 % SKPst;
- nende liikmesriikide puhul, kellel on mõõdukas valitsemissektori võlaprobleem, peaks netokulude võrdluskava tagama, et i) hiljemalt kolme aasta möödudes kavaperioodi lõpust on kümne aasta võlakurss juhul, kui poliitikameetmed ei muutu, usutavalt ja

⁽¹³⁾ Võla jätkusuutlikkuse analüüsi kasutatakse riskihindamise vahendina ainult kavade koostamisel, mitte aga nende rakendamisel.

püsivalt languskursil, ning ii) kavaperioodi lõpuks jääb eelarvepuudujääk sama 10-aastase perioodi vältel alla kontrollväärtuse, mis on 3 % SKPst.

Usutavuse hindamiseks kasutaks komisjon stressiteste ja stohhastilist analüüsi, simuleerides lühi- ja pikaajaliste intressimäärade, SKP nominaalkasvu, esmase eelarvepositsiooni ja nominaalsete vahetuskurssidega seotud üldiseid šokke. Sellise analüüsi tulemused ja netokulude võrdluskava avalikustatakse. Komisjon teeks kättesaadavaks ka metoodika ja selle aluseks olevad andmed.

Kava hindamise käigus hindab komisjon ka seda, kas on usaldusväärselt tagatud, et eelarvepuudujääk püsib 10 aasta jooksul alla 3 % SKPst.

Nende liikmesriikide puhul, kellel on väike valitsemissektori võlaprobleem, peaks hiljemalt kolme aasta möödudes kavaperioodi lõpust jääma (prognoositav) eelarvepuudujääk juhul, kui poliitikameetmed ei muutu, 10-aastase perioodi jooksul alla kontrollväärtuse.

Järgmise etapina esitaks iga liikmesriik oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kava komisjonile hindamiseks ja nõukogule kinnitamiseks. Neis kavades kirjeldatakse keskpika perioodi eelarvepoliitika meetmeid ning reformi- ja investeerimiskohustusi. Eelarve kohandamise kava koostamisel lähtutaks esmastest netokuludest, st kuludest, millest on maha arvatud kaalutlusõiguse alusel võetud tulumeetmed ning mille puhul jäetakse välja intressikulud ja tsüklilise töötuse kulud. Keskpika perioodi eelarvekava kajastatakse vastavates aastakulutuste ülemmäärades. Nende liikmesriikide kavad, kelle puhul on makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames tuvastatud tasakaalustamatus, sisaldaksid ka selle tasakaalustamatuse korrigeerimiseks mõeldud reforme ja investeeringuid. Kava esitamisele eelneks põhjalik tehniline dialoog komisjoniga. Komisjon hindaks keskpika perioodi kava integreeritud viisil, võttes arvesse eelarvesuundumuse ning reformide ja investeeringute vastastikust toimet. Hindamine toimuks ELi ühise hindamisraamistiku ja läbipaistva metoodika alusel ning alles on võimalus küsida lisateavet või taotleda läbivaadatud kava esitamist.

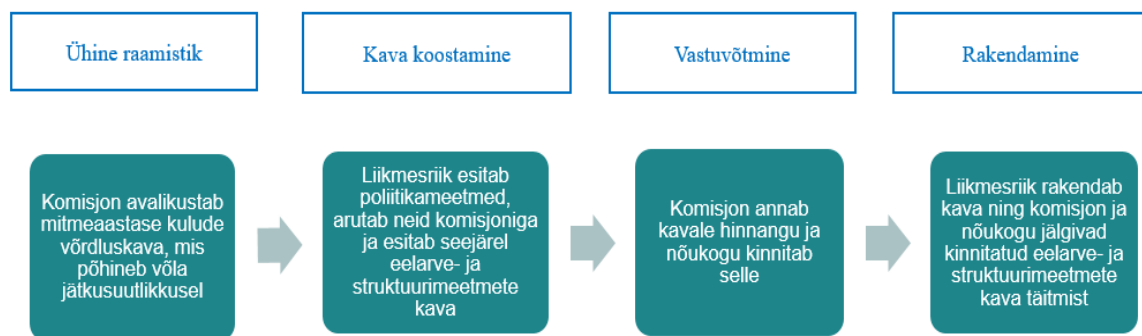
Liikmesriik saaks taotleda ja talle saaks võimaldada kohandamisperioodi pikendamist kuni kolme aasta võrra tingimusel, et kavva võetakse reformid ja investeeringud, mis toetavad kestlikku majanduskasvu ning võla jätkusuutlikkust. Liikmesriigid võiksid esitada järkjärgulisema kohandamise kava, tingimusel et selle järkjärgulisema kava aluseks on prioriteetsed reformi- ja investeerimiskohustused. Neid kohustusi hinnatakse ELi ühise hindamisraamistiku alusel (vt allpool). Need peaksid toetama võla jätkusuutlikkust ning lähtuma ELi ühistest prioriteetidest ja eesmärkidest, samuti peaksid need tagama, et riiklikus eelarve- ja struktuurimeetmete kavas käsitletakse kõiki asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või olulist osa neist. Taaste- ja vastupidavusrahastu kehtivusajal võetaks nõuetekohaselt arvesse taaste- ja vastupidavuskavade asjakohaseid reforme ning investeeringuid.

Järgmise etapina võtaks nõukogu komisjoni hinnangu alusel kava vastu. Pärast seda, kui komisjon on keskpika perioodi kava ühise hindamisraamistiku alusel hinnanud, võtaks nõukogu kava vastu või soovitaks liikmesriigil esitada kava muudetud kujul uuesti. Kui liikmesriik ja komisjon ei jõuaks omavahel kokkuleppele, kasutaksid komisjon ja nõukogu eelarvejärelevalve ja täitmise tagamise tarvis mitmeaastast netokulude võrdluskava.

Viimase etapina rakendaks liikmesriik kava ning komisjon ja nõukogu teostaksid selle üle Euroopa poolaasta raames iga-aastast järelevalvet. Nõukogu kinnitatud riiklik kava tuleks siduda riiklike aastaeelarvetega vähemalt nelja-aastaseks perioodiks. Kokkulepitud eelarvekursi saaks enne selle perioodi lõppu läbi vaadata ainult niisuguste objektiivsete asjaolude ilmnemise korral, mis muudavad kava rakendamise võimatuks. Kõiki liikmesriigi kavandatud muudatusi peaks hindama komisjon ja need peaks vastu võtma nõukogu, nii nagu kava endagi puhul.

Kui liikmesriigis tuvastatakse makromajanduslik tasakaalustamatus ajal, mil keskpika perioodi kava on juba kehtestatud, ei avataks üldjuhul kava uuesti, et sinna saaks lisada selle tasakaalustamatuse kõrvaldamiseks poliitikameetmeid. Liikmesriigiga algatatakse poliitiline dialoog, et teha kindlaks tasakaalustamatuse kõrvaldamiseks vajalikud meetmed. Liikmesriik esitaks need kirja teel ning need lisataks ajakohastamise käigus keskpika perioodi kavva, eeldusel et need on läbinud eespool kirjeldatud hindamis- ja heakskiitmisprotsessi (2. selgitus).

Joonis 3. Protsessi ülevaade

Keskpika perioodi kava ühine hindamisraamistik

Kava koostamise etapis hindaks komisjon, kas liikmesriigi esitatud mitmeaastane eelarve kohandamise kava vastab nõudele tagada, et hiljemalt kohandamisperioodi lõpuks hakkab võlg vähenema või säilitatakse võla vähenemise kurss või võlg püsib konservatiivsel tasemel ja et eelarvepuudujääk püsib keskpikas perspektiivis alla 3 % SKPst. Kohandamise võrdluskava kasutaks komisjon kava käsitleva arutelu ja hindamise üldise alusena. Kohandamise võrdluskava peaks ühtlasi tagama, et eelarvepuudujääk jääb keskpika perioodi vältel alla kontrollväärtuse, mis on 3 % SKPst. Nende kava esitanud liikmesriikide puhul, kelle suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust juba kohaldatakse, hindaks komisjon, kas kava on kooskõlas nõukogu asjaomaste soovitude ja otsustega.

Kui liikmesriik on taotlenud kohandamisperioodi pikendamist kuni kolme aasta võrra, rahuldataks selline taotlus, kui pikemaajaline kohandamiskava tugineb asjakohastele ning tähtajalistele reformi- ja investeerimiskohustustele. Liikmesriigid peaksid esitama põhjaliku ja läbipaistva dokumentatsiooni, milles analüüsitakse kvantitatiivselt lühiajalisi kulusid (kui neid on) ning reformi- ja investeerimiskohustuste keskpika perioodi eelarvemõju ja potentsiaalset mõju majanduskasvule. Kõnealuse taotluse hindamisel lähtuks komisjon

liikmesriikide esitatud reformi- ja investeerimiskohustuste hindamisel järgmistest kriteeriumidest. Need peaksid:

- edendama majanduskasvu ja toetama riigi rahanduse jätkusuutlikkust;
- käsitlema ELi ühiseid prioriteetseid valdkondi, sealhulgas riiklikke energia- ja kliimakavu (mis peavad olema kooskõlas ELi kliimamääruse eesmärkidega), riiklikke digikümnendi tegevuskavu⁽¹⁴⁾ ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamist, ning tagama, et eelarve- ja struktuurimeetmete kavas käsitletakse kõiki asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või olulist osa neist, sealhulgas vajaduse korral makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames esitatud soovitusi;
- olema piisavalt üksikasjalikud, võimalikult varakult rakendatavad, ajaliselt piiritletud ja kontrollitavad;
- tagama, et riigipõhiste prioriteetsete investeeringutega saaks tegeleda, ilma et see tooks kavaperioodi jooksul kaasa investeeringukärpeid muus valdkonnas.

Komisjoni positiivse hinnangu alusel võtaks nõukogu pikemaajalise kohandamiskava ning selle aluseks olevad reformi- ja investeerimiskohustused vastu.

Praktikas oleks liikmesriigi keskpika perioodi kava koostamiseks ja sellele komisjoni hinnangu andmiseks oluline järgmine tehniline teave.

- Kavas tuleks esitada asjaomaste makromajanduslike ja eelarvemuutujate suundumuste eeldused ja prognoosid. Esitama peaks kavaga hõlmatud kohandamisperioodi makromajandusliku ja eelarvekava ning prognoosid järgneva kümne aasta kohta, eeldades, et poliitikameetmeid ei muudeta. Kavva lisatavad võlaprognoosid (mis kehtiksid siis, kui poliitikameetmeid ei muudeta) peaksid olema kooskõlas komisjoni võrreldavate prognoosidega (üksikasjad on esitatud 1. selgituses).
- Pikemat kohandamisperioodi taotleva liikmesriigi kava peaks sisaldama põhjalikku ja läbipaistvat dokumentatsiooni, milles esitatakse tõendid selle kohta, kuidas reformi- ja investeerimiskohustused toetavad kestlikku majanduskasvu ning riigi rahanduse jätkusuutlikkust, ning kvantitatiivset analüüsi nii selle kohta, milline on pikema kohandamisperioodi aluseks olevate reformide ja investeeringute mõju keskpika perioodi eelarvele, kui ka selle kohta, milline on nende võimalik mõju majanduskasvule.
- Kava sisaldaks taaste- ja vastupidavusraha toetustest, ühtekuuluvuspoliitika fondidest ning muudest ELi vahenditest rahastatavaid prognoositavaid kulutusi. Muud andme- ja aruandlusnõuded nii keskpika perioodi kava kui ka iga-aastase eduaruande tarvis tuleks veel välja töötada, alustades stabiilsus- ja lähenemisprogrammide ning riiklike reformikavade praegustest nõuetest, kuid pikemas vaates.

⁽¹⁴⁾ Esitatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse (millega luuakse 2030. aasta poliitikaprogramm „Tee digikümnendisse“) artikliga 7 üheksa kuud pärast selle jõustumist (eeldatavasti 2023. aasta jaanuaris).

- Kokkulepitud mitmeaastane esmaste netokulude kava peaks kajastuma kohandamisperioodi aastakulutuste ülemmäärades, millest tuleb kinni pidada seoses riiklikult rahastatavate kulutustega; samal ajal hõlmaks kava taaste- ja vastupidavusraha, ühtekuuluvuspoliitika fondidest ja muudest ELi vahenditest rahastatavaid prognoositavaid kulusid. Kava tuleks koostada viisil, mis tagab, et märkimisväärne osa konsolideerimisvajadustest rahuldatakse kohandamisperioodi jooksul, st neid ei jäeta tulevaste valitsuste hooleks. Aastapõhise ja aastasisese eelarvejärelvalve kaudu jälgitaks kulude muutumist, et vältida olukorda, kus iga-aastastest väikestest kõrvalekalletest kasvaks viimaks välja suur kõrvalekalle.

4.2. Kuidas hinnata, kas eelarve- ja struktuurimeetmete tulemused vastavad kavale?

Kavade järgimise hindamise põhimõtted

Keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavade rakendamist jälgitakse nõukogu heakskiidetud mitmeaastase esmaste netokulude kava alusel. Kuigi järelvalve ja täitmise tagamine põhineks endiselt iga-aastasel ja aastasisesel järelvalvetsüklil, milles on oluline roll eelkõige aastaaruannetel, oleks järelvalve fookus keskpika perioodi kava järgimise tagamisel. Riiklikult rahastatavad kulutused peaksid jääma kokkulepitud mitmeaastase esmaste netokulude kava piiresse. Kui järelvalve üheksainsaks kasutatavaks näitajaks on esmased netokulud, võimaldaks see automaatsete stabilisaatorite toimimist, mistõttu kavast kõrvalekaldumine tsükliliste tingimuste tõttu ei oleks õigustatud (kuna sellega kaasneks oht, et seda kohaldatakse asümmeetriliselt halbadel aegadel ja seeläbi kahjustatakse kohandamist ja võla jätkusuutlikkust). Kuigi liikmesriikidele jääks vabadus teha täiendavaid reforme või investeeringuid, ei tähenda see seda, et uute poliitikaalgatuste korral avataks kokkulepitud esmaste netokulude mitmeaastane kava uuesti.

Vaja on kindlalt toimivaid vabastusklausleid, et lahendada erandlikke olukordi, kus kinnitatud kohandamiskava ei ole võimalik tegelikult järgida. Kokkulepitud mitmeaastase esmaste netokulude kava range järgimine võimaldaks vastutsüklilist eelarvepoliitikat, mille puhul luuakse headel aegadel eelarvepuhvleid ja halbadel aegadel võetakse vajalikke poliitikameetmeid.⁽¹⁵⁾ Euroala või kogu ELi mõjutavate suurte šokkide tarvis säilitataks üldine vabastusklausel, mis aitaks tulla toime tõsise majandussurutise ajal, võimaldades ajutist kõrvalekaldumist eelarvekavast. Lisaks võimaldaks erandlike asjaolude klausel ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarvekavast erandlike asjaolude korral, mida valitsus ei saa kontrollida ja millel on suur mõju konkreetse liikmesriigi rahandusele. Selleks peaks šokk olema suurem kui nn normaalse suuruse vahemikku jääv šokk (nt loodusõnnetustega seotud kulusid tuleks prognoosida teatavates vahemikes). Üldiste ja riigipõhiste klauslite aktiveerimiseks ja pikendamiseks oleks vajalik nõukogu nõusolek.

Isevastutuse ja läbipaistvuse suurendamiseks riiklikul tasandil võiksid keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavade järgimise järelvalves osaleda ning

⁽¹⁵⁾ Reeglitel põhineva eelarvepoliitika järgimise ja erakorralistes olukordades tegutsemise koordineerimise vajaduse vastastikust täiendavust on tunnistanud EKP ülekandekaitsevahendi aktiveerimise kriteeriumides, kuna liikmesriikide vastavus ELi eelarveraamistikule on üks kriteeriumidest, mida EKP nõukogu peab arvesse võtma ülekandekaitsevahendi aktiveerimise üle otsustamisel.

seeläbi riikide valitsustele tuge pakkuda sõltumatud eelarveasutused. Sõltumatud eelarveasutused võiksid anda kavade ja nende aluseks olevate prognooside asjakohasuse kohta eelhinnangu, mis aitaks riigi valitsust kava koostamise etapis. See suurendaks kavadega seotud isevastutust riiklikul tasandil ja suurendaks läbipaistvust enne kava heakskiitmist ELi tasandil. Lisaks võiksid sõltumatud eelarveasutused parandada täitmise tagamist riiklikul tasandil, võttes enda kanda ülesande anda järelehinna selle kohta, kas eelarve täitmise tulemused vastavad kokkulepitud mitmeaastasele esmaste netokulude kavale, ja vajaduse korral hinnangu kavast kõrvalekaldumisi käsitlevate selgituste põhjendatuse kohta. Komisjon ja nõukogu, kes vastutavad ELi järelevalve eest, võiksid võtta sõltumatute eelarveasutuste hinnangut arvesse, kuid neile peaks kindlasti jääma õigus teha lõpliku otsuse kohta ettepanekuid ja see võtta vastu.

Keskpika perioodi eelarvekava täitmise tagamine ja ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamine

Riskipõhise järelevalveraamistiku puhul, mis annab liikmesriikidele rohkem vabadust oma kohandamiskavade koostamisel, on tagantjärei rangem täitmise tagamine oluline tasakaalustav element. Kavade täitmist ja täitmise tagamist hinnataks pidevalt, tuginedes eelkõige iga-aastastele eduaruannetele ja ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames esitatavatele andmetele. Euroala liikmesriikide puhul hindaks komisjon sätisel ka eelarvekavade vastavust kokkulepitud mitmeaastasele esmaste netokulude kavale. Liikmesriikidele, kes järgivad oma keskpika perioodi kavasid, ei oleks enam vaja esitada iga-aastaseid eelarvesoovitusi. Samas võiks komisjon/nõukogu anda soovitusi koos varajase hoiatusega enne, kui ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamise tingimused on täidetud, nimelt juhul, kui nende arvates on suur oht, et riik ületab künnist 3 % SKPst, või kokkulepitud mitmeaastasest esmaste netokulude kavast kõrvale kaldumise korral, mis ei vii ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamiseni.

Puudujäägipõhine ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus säilitatakse, võlapõhist ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust aga tõhustatakse ja sellest saaks peamine vahend, mille abil tagada kokkulepitud mitmeaastase esmaste netokulude kava pidev järgimine. Puudujäägipõhise ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamise ja lõpetamise suhtes praegu kehtivaid norme ei muudetaks. Võlapõhise ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamise protsess käivitatakse reformitud normide alusel siis, kui liikmesriik, kelle võlatase on suurem kui 60 % SKPst, kaldub kõrvale nõukogu heaks kiidetud keskpika perioodi eelarvekavas sätestatud esmaste netokulude mitmeaastasest kavast. Sellisel juhul koostaks komisjon artikli 126 lõike 3 kohase aruande, milles hinnatakse asjakohaseid tegureid, nagu on ette nähtud aluslepingus. Nende liikmesriikide puhul, kellel on suur valitsemissektori võlaprobleem, viiks kokkulepitud kavast kõrvalekaldumine vaikimisi ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamiseni. Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames rakendatakse põhimõtteliselt kava, mille nõukogu algselt heaks kiitis. Kui kõnealune algne kava ei oleks objektiivsete asjaolude tõttu enam elluviidav, võiks komisjon teha nõukogule ettepaneku kohaldada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames muudetud kava. Kui järkjärgulisema kohandamiskava aluseks olevaid reforme ja investeeringuid ei rakendata, viiks uue täitmise tagamise vahend kohandamiskava

rangemaks muutmiseni. Komisjon kasutaks iga liikmesriigi puhul tinglikku kontrollikontot, et jälgida aja jooksul esinevaid kumulatiivseid kõrvalekaldeid kokkulepitud mitmeaastasest esmaste netokulude kavast. See parandaks süsteemi keskpika perioodi mälu ja hoiaks ära selle, et väikestest kõrvalekalletest saavad viimaks suured kõrvalekalded.

Täitmise tagamise mehhanisme tõhustatakse.

- *Rahaliste karistuste* kasutamine muudetakse tulemuslikumaks nende summade vähendamise teel.
- *Mainega seotud sanktsioone* tõhustatakse. Näiteks võidakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames nõuda asjaomaste liikmesriikide ministritelt, et nad esitaksid Euroopa Parlamendile meetmed ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse soovitude järgimiseks.
- Struktuurifondide ning taaste- ja vastupidavusrahastu puhul kehtib *makromajanduslik tingimuslikkus* ning seda kohaldataks samamoodi edasi. ELi rahastamise võiks ka peatada, kui liikmesriik ei ole võtnud ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimiseks tulemuslikke meetmeid.

Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse tühistamise eeldus on selgete tingimuste täitmine. Tühistamise tingimusena peaks eelarvepuudujääk jääma kindlalt alla 3 % SKPst (kooskõlas kehtivate sätetega). Võlapõhise ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse puhul peaks liikmesriik püsivalt täitma kokkulepitud mitmeaastasest esmaste netokulude kava kolm aastat, tagades, et kohandamisperioodi lõpuks on võlakoormus kindlalt languskursil.

Reformi- ja investeerimiskohustuse täitmise tagamine

Järkjärgulisema eelarvekava aluseks olevate kinnitatud reformi- ja investeerimiskohustuste täitmise järelevalvet teostatakse aastapõhiselt Euroopa poolaasta raames. Nõuetekohase järelevalve tagamiseks peaks riiklik keskpika perioodi kava sisaldama piisavalt üksikasjalikku teavet ning reformi- ja investeerimiskohustuste täitmise ajakava. Liikmesriigid annaksid nende kohustuste täitmisel tehtud edusammudest aru oma iga-aastasest eduaruannetes, milles antakse aru ka riigipõhiste soovitude täitmiseks võetud poliitikameetmetest.

Järkjärgulisema kohandamise kava aluseks olevate reformi- ja investeerimiskohustuste täitmise tagamiseks loodaks uus vahend. Kui liikmesriik oma reformi- ja investeerimiskohustust ei täidaks, oleks ELil selle vahendi kohaselt õigus nõuda läbivaadatud mitmeaastaste esmaste netokulude kava esitamist (rangematel tingimustel, kuid tagades samal ajal riigi rahanduse kõrge kvaliteedi) ning määrata ka rahalisi karistusi (euroala liikmesriikidele).

4.3. Kuidas paremini tuvastada ja hinnata muutusi makromajanduslikus tasakaalustamatuses?

Reformitud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse nurgakivi oleks tasakaalustamatuse korrigeerimiseks vajaliku poliitikastrateegia ühine kindlaksmääramine tõhustatud dialoogi ja kohustuste võtmise kaudu.

- Sarnaselt eelarve kohandamise kavaga põhineks makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamiseks ja korrigeerimiseks rakendatav lähenemisviis *suuremal isevastutusel*, mille eeldus on komisjoni põhjalikule analüüsile ja vajaduse korral riigipõhiste soovituste tuginev dialoog komisjoniga. Selle tulemusena võetaks keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavaga kohustused, mille täitmist arvestatakse tasakaalustamatuse muutumise analüüsimisel.
- Sarnaselt eelarvejärelevalvega nähakse makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse jaoks ette *tugevdatud järelevalve- ja täitmise tagamise protsess*. Seega jääks makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlus vahendiks, mille abil tagada poliitikameetmete võtmine liikmesriikides, kus esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus, sealhulgas selline tasakaalustamatus, mis ohustab või võib ohustada majandus- ja rahaliidu nõuetekohast toimimist, kui need liikmesriigid ei võta asjakohaseid poliitikameetmeid.
- Selleks et tagada üldine kooskõla keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavast võetud kohustustega, tooks makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse käivitamine kaasa *eelarve- ja struktuurimeetmete kava uuestiavamise liikmesriigi esitatud muudetud kava alusel, mis toimiks makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames parandusmeetmete kavana*. Kui kasutatakse vaid ühtainust kava, oleks makromajanduslik ja eelarvejärelevalve protsess sidusam ja integreeritum.
- *Makromajandusliku fookuse ning ELi ja euroala mõõtmise* tugevdamiseks täiendatakse makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse tulemustabelit, hõlmates kõigi näitajate puhul ELi ja euroala väärtused. Süsteemseid probleeme, eelkõige neid, mis on seotud kliimamuutustega, keskkonna ja energiasüsteemi ümberkujundamisega, käsitletakse Euroopa poolaasta raames ning nendele osutatakse häiremehhanismi aruandes ja põhjaliku analüüsi aruandes, kui neil on selge seos makromajandusliku tasakaalustamatusega.
- Selleks et *riske oleks võimalik tuvastada ettenägelikumalt ja varem*, tuleb reformitud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse puhul pöörata rohkem tähelepanu rahavooga seotud muutujatele makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse alusel toimuva järelevalve kõigis peamistes etappides. Häiremehhanismi aruandes pandaks rohkem rõhku küsimusele, kas suundumused prognoosi kohaselt jätkuvad ja milline on nende eeldatav mõju põhjalikuks analüüsiks valitud liikmesriikides. See võimaldaks teha põhjalikke analüüse sagedamini, kui täheldatakse ebasoodsaid suundumusi, isegi kui need ei kajastu täielikult võlataseme tasakaalustamatuses. Tasakaalustamatuse esinemise hindamine põhineks endiselt kolmel kriteeriumil: tõsidus, muutumine ja poliitikameetmed. Hindamisel võetaks aga rohkem arvesse muutumise kriteeriumi ja asjaomase liikmesriigi poliitikameetmeid. See võiks aidata vähendada tasakaalustamatuse liigitamisega seoses tajutavat inertsust.
- Selleks et parandada makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse dünaamikat, põhineks menetluses osalevate liikmesriikide *piirangute lõdvendamise selgetel kriteeriumidel*. Need kriteeriumid võiksid hõlmata näiteks seda, et tasakaalustamatus

on vähenenud vähemalt kahe aasta jooksul ja et rahavoogude põhjal on alust eeldada piisavat edasist vähenemist. Prognoosid peaksid osutama olukorra järjepidevale paranemisele ning võetud poliitikakohustused, sealhulgas need, mis on sätestatud riiklikus eelarve- ja struktuurimeetmete kavas, peavad olema täidetud. Tasakaalustamatuse korrigeerimise ajal võiks teha põhjalikke analüüse lühendatud vormis, muidu aga tuleks koostada täiemahulised aruanded iga kolme aasta järel, kui komisjon ei näe vajadust teha sellist analüüsi ka vahepealsel ajal.

4.4. Sihtotstarbeline ja sujuvam programmijärgne järelevalve

Majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamine hõlmas ka programmijärgse järelevalve hindamist. 2020. aasta veebruari teatises leiti, et järelevalveraamistik, mida kohaldatakse liikmesriikide suhtes, kellel on või võivad tekkida suured raskused finantsstabiilsuse tagamisel, on toonud kaasa mitmeid täiustusi ja toiminud üldiselt hästi. Sellest hoolimata rõhutati, kui oluline on säilitada programmide eest piisav riiklik isevastutus ning et endiselt esineb probleeme seoses läbipaistvuse ja vastutusega. ⁽¹⁶⁾

Säilitada tuleks võimalus kasutada tõhustatud järelevalvet paindliku kriisilahendusvahendina. Tõhustatud järelevalve on osutunud paindlikuks vahendiks, mida on edukalt kasutatud Kreeka makromajandusliku kohandamisprogrammi lõpus aastatel 2018–2022. See võimaldas reformikohustuste täitmist tulemuslikult jälgida ja aitas hiljem minna üle programmijärgsele järelevalvele. Samas on tõhustatud järelevalve endiselt võrdväärselt oluline varajase sekkumise meetmena, mille abil vältida euroala liikmesriigis olukorra sellisel määral halvenemist, mis nõuaks majandusliku kohandamisprogrammi rakendamist.

Programmijärgsele järelevalvele tuleks seada selged eesmärgid ja selle intensiivsust siduda nende eesmärkidega. Programmijärgses järelevalves keskendutaks järgmisele: i) hinnatakse tagasimaksevõimet, võttes arvesse majandus-, eelarve- ja finantsolukorda; ii) jälgitakse kohandamisprogrammi raames alustatud lõpule viimata reformide rakendamist ning iii) hinnatakse parandusmeetmete võtmise vajalikkust seoses tagasimaksevõime- või turulepääsuprobleemiga. Programmijärgse järelevalve intensiivsus muutuks aja jooksul vastavalt rõhuasetuse muutumisele ja riskihinnangutele. Algusaastatel oleks järelevalve intensiivsem, kuna jälgida tuleks ka kohandamisprogrammi raames alustatud lõpule viimata reformide rakendamist, kuid aja jooksul reforme ellu viies selle tähtsus väheneks. Seega keskendutaks nn tavapärasel ajal programmijärgses järelevalves tagasimaksevõime hindamisele, võttes arvesse majandus-, eelarve- ja finantsolukorda, ning seda järelevalvet võiks teha sujuvamalt, kui tagasimakseriske hinnatakse väikseks, muu hulgas integreerides seda paremini muude järelevalvevahenditega. Sellise lähenemisviisi puhul saaks majandus-, eelarve- või finantsolukorra halvenedes programmijärgse järelevalve intensiivsust uuesti suurendada, et hinnata parandusmeetmete võtmise vajalikkust.

⁽¹⁶⁾ Hiljem leidis Euroopa Kontrollikoda, et kuigi programmijärgne järelevalve oli asjakohane vahend, pärssisid selle tõhusust ebaselged eesmärgid ning ebahütlus ja rakendamisele keskendumine, ning esitas komisjonile mitu soovitusi, mille kohaselt tuleks kaaluda osutatud puuduste kõrvaldamist majanduse juhtimise läbivaatamise raames.

5. Järeldused

Käesolevas teatises esitatakse ELi majanduse juhtimise reformitud raamistiku põhijooned. Teatises kirjeldatud põhielemendid lähtuvad vajadusest luua reformitud raamistik, mis oleks sobiv käesoleva kümnendi probleemide lahendamiseks. Digitaalsete, rohelisele ja kliimaneutraalsele majandusele õiglase ülemineku tagamiseks vajaliku rahastuse ning suurenevate võlanäitajatega (võla suhe SKPsse) seoses on vaja eelarvereegleid, mis võimaldavad teha strateegilisi investeeringuid, tagades samal ajal riigi rahanduse jätkusuutlikkuse.

ELi eelarvereeglite ja majanduse juhtimise raamistiku muude elementide läbivaatamises kiiresti kokkuleppele jõudmine on esmatähtis ülesanne praegusel majanduse seisukohast kriitilisel ajal. Liikmesriigid ja komisjon peaksid jõudma majanduse juhtimise raamistiku reformi suhtes konsensusele enne liikmesriikide 2024. aasta eelarvemenetlust. Võttes arvesse kasvavaid probleeme, millega EL silmitsi seisab, on vaja tugevat eelarve- ja struktuuripoliitika koordineerimist ning tulemuslikku majandus- ja eelarvejärelevalvet. Usaldusväärne riigirahandus, mis võimaldab kooskõlastatult reageerida valitsevatele probleemidele ning aidata kaasa ELi ühiste prioriteetsete eesmärkide saavutamisele, on muutunud hiljutiste ja praeguste kriiside tingimustes üha olulisemaks. Ühtlasi veenaks see finantsturge euroala institutsioonilises stabiilsuses, mis toetub riigi rahanduse jätkusuutlikkusele ning makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamisele ja korrigeerimisele kõigis liikmesriikides. Usaldusväärsete eelarvereeglite kohaldamine ja makromajanduslikku stabiilsust ohustavate riskide jälgimine aitab ühtlasi EKP-l saavutada oma eesmärgi, eelkõige praegu, kui ta seisab silmitsi olukorraga, kus tal tuleb täita oma keerukat ülesannet säilitada hindade stabiilsus, vältides samal ajal finantsvaldkonna killustatust euroalal.

ELi majanduse juhtimise raamistiku põhjalikuks reformimiseks oleks vaja muuta õigusakte. Aluseks olevate õigusaktide muutmine võimaldaks raamistikku täpsustada ja lihtsustada. See tagaks reformitud raamistiku toimimiseks olulise suure õiguskindluse, kaasates vajalikul määral nõukogu ja Euroopa Parlamendi. Vajalikes õigusaktide muudatustes kokkuleppimine toimuks seadusandliku tavamenetluse kohaselt, milles nõukogu ja Euroopa Parlament osalevad enamikus aspektides võrdsetel alustel.

Enamikku makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse reformi eesmärkidest on võimalik saavutada kehtivatele õigusnormidele tuginedes. Eelkõige oleks kehtiva õigusraamistiku toel võimalik taotleda ettevaatavamalt lähenemisviisi, mis võimaldaks paremini riske hinnata, ning kohandada kriteeriume, mille alusel otsustatakse tasakaalustamatuse esinemise ja liigitamise ning selle korrigeerimise üle.

Käesolevate suuniste ja neile järgneva arutelu alusel kaalub komisjon seadusandlike ettepanekute esitamist. Komisjon esitab suunised uuesti eeloleva perioodi eelarvepoliitika kohta 2023. aasta esimeses kvartalis. Need suunised aitavad koordineerida eelarvepoliitikat ning valmistada ette liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogramme 2024. aastaks ja sellele järgnevateks aastateks. Suunised kajastavad majanduslikku olukorda, iga liikmesriigi olukorda eraldi ja käesolevas teatises esitatud suuniseid, tingimusel et selleks

ajaks on liikmesriikide seas saavutatud piisav lähenemine. 2023. aasta kevadel esitatakse suunised riigipõhiste soovitude raames.

1. selgitus. Võla jätkusuutlikkuse kriteerium

Selleks et määrata kindlaks kohandamise võrdluskava, mis tagab võlataseme lähendamise usaldusväärsele tasemele, kasutaks komisjon hästi toimivat ja läbipaistvat metoodikat, mis põhineb võla jätkusuutlikkuse analüüsi raamistikul ning milles on liikmesriikidega kokku lepitud. Nende liikmesriikide puhul, kellel on suur valitsemissektori võlaprobleem, esitaks komisjon kohandamise võrdluskava, millega tagatakse, et pärast kava täielikku rakendamist väheneb võlg kohandamisperioodi järel usutavalt 10-aastase perioodi jooksul, kui eeldada, et pärast kohandamisperioodi poliitikameetmeid ei muudeta. Kohandamise võrdluskava seotakse kohandamisperioodi lõpu struktuurse esmase eelarvepositsiooni tasemega, mis tagab võla usutava vähenemise. Liikmesriikide puhul, kellel on mõõdukas võlaprobleem, oleksid võrdluskava nõuded leebemad.

Komisjoni võla jätkusuutlikkuse analüüsi raamistik on hästi toimiv analüütiline töövahend, millega hinnata võla jätkusuutlikkusega seotud riske. Selle raames tehakse lähtestsenaariumil põhinevad võlataseme prognoosid 10-aastaseks perioodiks ja täiendavad deterministlikud võlaprognoosid, mis põhinevad eelarve-, makromajanduslike ja finantsmuutujate kohta käivatel alternatiivsetel eeldustel, ning stohhastiline analüüs, mis võtab arvesse ulatuslikku makromajanduslikku ebakindlust. *Võla jätkusuutlikkuse analüüsi lähtestsenaarium* põhineb eeldusel, et eelarvepoliitika ei muutu, mille puhul eeldatakse, et pärast kavaperioodi lõppemist täiendavaid eelarvemeetmeid ei võeta ning et esmaseid kulutusi mõjutavad üksnes muutused vananemisega seotud kuludes, nagu neid on prognoositud komisjoni ja nõukogu viimases rahvastiku vananemist käsitlevas ühisaruandes. SKP reaalkasv on kooskõlas komisjoni viimaste keskpika perioodi prognoosidega, milles kasutatakse ELi ühiselt kokkulepitud metoodikat, võttes arvesse taasterahastu „NextGenerationEU“ raames tehtavate investeeringute mõju. Inflatsioon ja intressimäärad lähenevad turupõhiste ootustele vastavale tasemele. *Deterministlike* prognooside puhul põhineb riskihindamine prognoositaval võlatasemel, võlakursil ja eesmärgiks seatud eelarvepositsiooni usutavusel (ning vajaduse korral parandusmeetmete võtmise võimalusel). *Stohhastiliste* prognooside puhul põhineb riskihindamine tõenäosusel, et võlg ei stabiliseeru viie aasta jooksul, ja makromajandusliku ebakindluse suurusel.() Sellest lähtuvalt liigitatakse kõnealuse analüüsi raames riigid kolme üldisesse riskikategooriasse: *väikse, keskmise ja suure riski kategooria*. Suure riski kategooria puhul on valitsemissektori võla (jätkusuutlikkuse) probleemid suured ning nende lahendamiseks tuleb võtta eelarve- ja makromajanduspoliitika meetmeid.

Kohandamiskava, mis on kooskõlas võla lähendamisega usaldusväärsele tasemele, peaks tagama, et liikmesriigis, kellel on suur või mõõdukas valitsemissektori võlaprobleem, väheneb võlg usutavalt kavajärgse kümneaastase perioodi jooksul. Nende liikmesriikide puhul, kellel on suur valitsemissektori võlaprobleem, oleks see nii, kui võlg oleks kümne aasta jooksul pärast kavaperioodi usutavalt ja püsivalt languskursil. Nende liikmesriikide puhul, kellel on mõõdukas valitsemissektori võlaprobleem, oleks see nii, kui hiljemalt kolme aasta möödudes kavaperioodi lõpust oleks kümne aasta võlakurss usutavalt ja püsivalt languskursil. Need tingimused peaksid olema täidetud, kui poliitikameetmeid pärast keskpika perioodi kava rakendamist ei muudeta, st kui pärast kohandamisperioodi ei võeta uusi eelarvepoliitilisi meetmeid, ning (realistlike riskide arvessevõtmiseks) tavapäraste negatiivsete stsenaariumide korral, nagu näiteks komisjoni võla jätkusuutlikkuse analüüsi puhul kasutatavad stsenaariumid. Samuti peaks olema tõenäosus, et võlg suureneb kava perioodile järgneva viie aasta jooksul, piisavalt väike.

Kavas tuleks esitada asjaomaste makromajanduslike ja eelarvemuutujate suundumuste eeldused ja prognoosid kavaperioodile järgneva kümneaastase perioodi kohta. Hõlmama peaks makromajanduslikud ja eelarveandmed kavaga hõlmatud perioodil ning prognoosid sellele järgneva kümne aasta kohta, eeldades, et poliitikat ei muudeta (vt tabel 1).

Tabel 1. Prognooside ja hindamiskriteeriumi ajahorisont

Ajahorisont	T	T + [X]	...	T + [X] + 10
Prognoosid ja hindamiskriteerium	Viimane eelarve täitmise aasta	Kavade prognoosid (sh kohustuslik periood) <i>Võla jätkusuutlikkuse analüüsi puhul kasutatav lähte aasta</i>	Kavade jätkuprognoosid, mis põhinevad eeldusel, et eelarvepoliitika ei muutu	Võla jätkusuutlikkuse analüüsi lõppkuupäev

Märkus. Nelja-aastast kohandamisperioodi saaks erandkorras pikendada seitsme aastani, et hõlbustada ulatuslikke investeeringuid ja reforme.

(1) Üksikasjalikum teave metoodika kohta on esitatud [2021. aasta riigi rahanduse jätkusuutlikkuse aruandes](#).

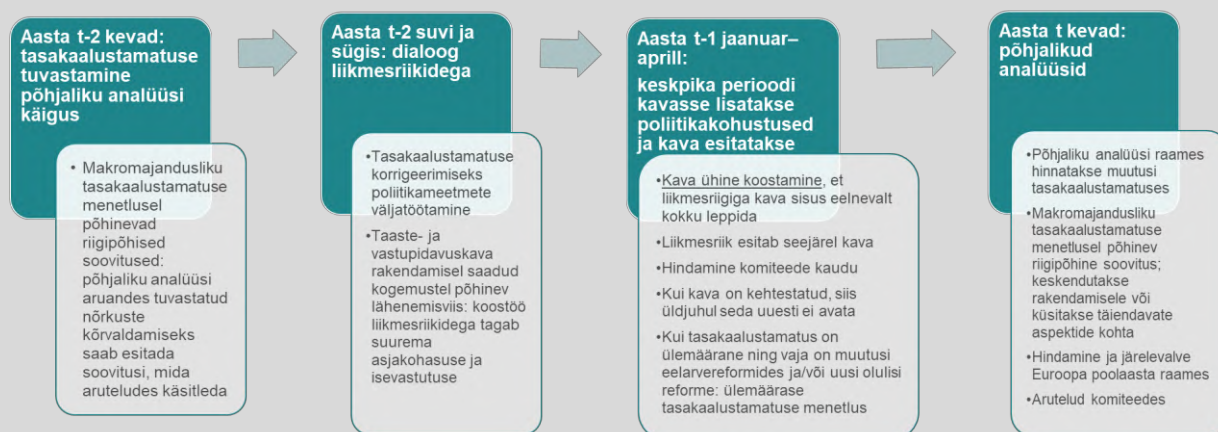
2. selgitus. Poliitikameetmed uute tasakaalustamatuse probleemide käsitlemiseks makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames

Riiklikus keskpika perioodi kavas ja makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluses kokkuleppimine

Reformitud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse puhul peaks tasakaalustamatuse tuvastamisele põhjaliku analüüsi käigus (ja makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust käsitlevate riigipõhiste soovituste võimalikule suunistena avaldamisele) viivitamata järgnema dialoog liikmesriigiga. See toimuks suvel ja sügisel. Eesmärk oleks kujundada probleemidest ühine arusaam ning teha kindlaks reformid ja investeeringud, mis võimaldaksid tasakaalustamatust korrigeerida (joonis 1).

Selle dialoogi alusel lepiksid komisjon ja liikmesriik ühiselt kokku tasakaalustamatuse korrigeerimiseks rakendatavas poliitilises lähenemisviisis kooskõlas taaste- ja vastupidavuskava lähenemisviisiga. Kokkulepitud reformid ja investeeringud lisataks riiklikku keskpika perioodi kavva, siis kui selles kavvas kokku lepitakse. Riiklik keskpika perioodi kava võiks sisaldada ka viiteid taaste- ja vastupidavuskavas juba sisalduvatele meetmetele ning ühtekuuluvuspoliitika programmidest rahastatavatele asjakohastele investeeringutele, et tagada põhjalik ülevaade liikmesriikide võetud poliitikakohustustest.

Joonis 1. Poliitikameetmete võtmise ajakava uue riikliku keskpika perioodi kava puhul tasakaalustamatuse tuvastamise korral

Riikliku keskpika perioodi kava kehtivusajal tuvastatakse uus tasakaalustamatuse allikas.

Kui riikliku keskpika perioodi kava kehtestamise järel tuvastatakse uus tasakaalustamatuse allikas (pärast nende nõrkuste tuvastamist Euroopa poolaasta tsükli raames tehtava põhjaliku analüüsi käigus), siis üldjuhul ei avata kehtivat keskpika perioodi kava uuesti, vaid algatatakse poliitiline dialoog liikmesriikidega, et jõuda tasakaalustamatuse ja selle kõrvaldamiseks vajalike meetmete küsimuses ühisele arusaamisele. Liikmesriik esitab tasakaalustamatuse korrigeerimiseks kasutatava kokkulepitud poliitilise lähenemisviisi, sealhulgas asjaomased reformid ja investeeringud, kirja teel komisjonile ja nõukogule ning seda arutatakse komiteedes. Seejärel võib kokkulepitud poliitilise tegevuskava lisada i) uude riiklikku keskpika perioodi kavva (kui probleemi ei ole esialgse kava kehtivusaja jooksul lahendatud) VÕI ii) muudetud keskpika perioodi kavva (kui eelmist kava ei ole enam võimalik täita). Juhul kui esineb ülemäärane tasakaalustamatus, mis nõuab eelarvepoliitika viivitamatut muutmist ja uusi olulisi reforme, algatatakse ülemäärase tasakaalustamatuse menetlus, kava avatakse uuesti ja see toimib parandusmeetmete kavana.

1. lisa. ELi järelevalve ajakava

I. Keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kava

Aasta T-2 detsember	ELi keskpika perioodi prioriteetseid reforme ja investeeringuid puudutavad kõrgetasemelised suunised komisjoni sisendi alusel
Aasta T-1 jaanuar–märts	Tehnilised suunised: komisjon peab liikmesriikidega dialoogi ja esitab võrdluskavad, mis tagavad võla jätkusuutlikkuse vastavalt kokkulepitud kriteeriumidele
Aasta T-1 aprill	Liikmesriik esitab oma keskpika perioodi kava aastate T-1, T, T+1, T+2, T+3 kohta, võttes arvesse vajalikke avaliku sektori investeeringuid ja reforme
Aasta T-1 mai/juuni	Komisjon/nõukogu teeb keskpika perioodi kava eelhindamise: kava piisavuse hindamise järel kiidab nõukogu kava heaks või taotleb selle uuesti esitamist

II. Aastapõhine rakendamine / jälgimine

Aasta T-1*	Aasta T eelarvekava hindamine (keskpika perioodi eelarvekava suhtes)
Aasta T+1 kevad**	Aasta T eelarvetulemuste järelhindamine

Märkus. Uute kavade esitamise (pärast läbivaadatud stabiilsuse ja kasvu pakti algset käivitamist) ajakavad võivad erineda sõltuvalt liikmesriikide poliitilistest tsüklitest.

*Aasta T sügisel tehakse eelhindamine aasta T+1 eelarvekava kohta.

** Aasta T kevadel ei saa veel teha eelarvetulemuste täielikku järelhindamist, sest aasta T tähistab kava rakendamise algust.

2. lisa. Avaliku arutelu tulemus ⁽¹⁷⁾

Pärast majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamise taaskäivitamist 2021. aasta oktoobris ⁽¹⁸⁾ osalesid veebipõhise avaliku küsitluse kaudu arutelus sidusrühmad. Sidusrühmad vastasid 11 avatud küsimusele, mis käsitlesid ELi majanduse juhtimise eri aspekte. Küsitluse raames saadi kokku 225 kehtivat vastust ja vastajaid oli 25 riigist. Komisjon tegi oma peamistest järeldustest kokkuvõtte 2022. aasta märtsis avaldatud aruandes. ⁽¹⁹⁾ Küsitluses osalenute läbilõike ei vastanud ELi elanikkonna läbilõikele ning seega ei saa vastuseid käsitleda nii, nagu need esindaksid kõigi ELi kodanike ja sidusrühmade valitsevat seisukohta. Mitmekesistest ja põhjalikest vastustest saab siiski ammutada väärtuslikku teavet. Paljud vastajad väljendasid seisukohta, et juhtimise raamistik peaks paremini edendama majanduskasvu, võtma rohkem arvesse sotsiaalküsimusi ning toetama rohe- ja digipöördega seotud poliitikaprioriteete. Enamik vastajaid leidsid, et eelarveraamistik peab toetama ELi majanduse vastupanuvõimet šokkide suhtes ja et võla jätkusuutlikkus peaks jääma ELi eelarvereeglite keskseks eesmärgiks ning et seejuures peaks valitsemissektori väiksema võlakoormuse saavutamiseks vajalik kohandamiskava olema realistlik ja järkjärguline. Paljud vastajad rõhutasid, et majanduse juhtimise raamistiku üks oluline ülesanne peaks olema stimuleerida investeringuid. Leiti, et üleilmsete kliima- ja keskkonnaprobleemide tõttu vääriskid eritähelepanu keskkonnahoidlikud investeringud, samas hoiatasid mõned vastajad eelarvejärelevalves investeringute eeliskohtlemise eest. Osalejad väljendasid ka vajadust lihtsustamise, suurema läbipaistvuse ja riigi suurema isevastutuse järele. Paljud vastajad pidasid taaste- ja vastupidavusrahastut majanduse juhtimise raamistiku jaoks heaks eeskujuks, sest sellega soodustatakse riikide isevastutust ja edendatakse reforme positiivsete stiimulite kaudu. Mitmed vastajad toetavad järelevalveraamistiku paremat järgimist ja täitmise tagamist. Mitmed vastajad kutsusid üles suurendama stabiilsuse ja kasvu pakti ning makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse koostoitmet, kuna see aitaks muuta riigi rahanduse kasvu soosivamaks ning saavutada samaaegselt mitmeid poliitikaeesmärke.

Mitmed avalikus arutelus osalejad on kutsunud üles looma püsivat eelarvevõimekust. ⁽²⁰⁾ Selline vahend aitaks lahendada pikemaajalisi probleeme, pakkudes

⁽¹⁷⁾ Majanduse juhtimise raamistikku käsitlevasse avalikku arutellu on oma panuse andnud ka mitmed teised ELi institutsioonid. Näiteks avaldas Euroopa Eelarvenõukogu vastusena komisjoni endise presidendi Jean-Claude Junckeri eritaotlusele 2019. aasta septembris ELi eelarvereegleid käsitleva hinnangu, mille tähelepanu keskmes on majanduse juhtimise esimese ja teise paketi õigusaktid ([Assessment of the EU fiscal rules with a focus on the six- and two-pack legislation](#)). 8. juulil 2021 võttis Euroopa Parlament (raportööri ametis oli Euroopa Parlamendi liige Margarida Marques) vastu resolutsiooni „[makromajandusliku õigusraamistiku läbivaatamise kohta, et parandada selle mõju Euroopa reaalmajandusele ning otsuste tegemise läbipaistvust ja demokraatlikku vastutust](#)“. Nii [Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee](#) kui ka [Euroopa Regioonide Komitee](#) avaldasid oma arvamuse majanduse juhtimise raamistiku kohta vastavalt 2020. aasta detsembris ja 2021. aasta veebruaris.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Komisjon (2021), „[COVID-19-järgne ELi majandus: mõju majanduse juhtimisele](#)“ (COM(2021) 662 final, 19. oktoober 2021).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Komisjon (2022), „[Majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamine – avaliku konsultatsiooni kokkuvõttev aruanne](#)“ (SWD(2022) 104 final, 28. märts 2022).

⁽²⁰⁾ Euroopa Eelarvenõukogu (2020); EKP üldtoimetis nr 273, september 2021; Euroala käsitlev OECD uuring, september 2021; IMFi väljaanne „Departmental Paper“ nr 2022/014, september 2022.

ühiseid avalikke hüvesid, mis edendaksid kestlikku majanduskasvu ning aitaksid pidurdada inflatsiooni ja/või parandada makromajanduslikku stabiliseerimist. Viie juhi 2015. aasta aruandes määrati kindlaks selle ülesehituse usaldusväärsed juhtpõhimõtted, eelkõige põhimõtted, et selline võimekus ei tohiks kaasa tuua alalisi eelarvesiirdeid riikide vahel, et see peaks säilitama stiimulid usaldusväärse eelarvepoliitika rakendamiseks riiklikul tasandil ning et see tuleks välja töötada Euroopa Liidu raamistiku alusel. Nagu avaliku arutelu käigus välja pakuti, võiks ELi või euroala keske eelarvevõimekuse tagamise puhul võtta arvesse viimaste aastate õnnestunud projekte (nt Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond, TERA ning taaste- ja vastupidavusrahistu).

Arutelu raames arutati temaatilisi küsimusi liikmesriikidega korduvalt ka majandus- ja rahanduskomitees ning majanduspoliitika komitees. Nende arutelude keskmes olid sellised küsimused nagu valitsemissektori võla jätkusuutlikkus, vajadus edendada investeeringuid, eelarvepoliitika protsüklilisus, ELi eelarvereeeglite täitmise tagamine ja nendega seotud juhtimine, ELi ja riiklike eelarveraamistike koostoime, makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse asjakohasus ja tulemuslikkus ning vajadus hoida selle tähelepanu keskmes makromajanduslikke probleeme, ning taaste- ja vastupidavusrahistu rakendamisel saadud õppetunnid. Samuti arutati seda, millist pikaajalist mõju võib Venemaa sissetung Ukrainasse avaldada vastupanuvõimele ja julgeolekule. Eurorühma töörühmas arutati majanduse juhtimise euroalaga seotud mõõdet ja eelkõige makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust.

Aruteludes on keskendutud küsimusele, millised on peamised valdkonnad, mida reformitud majandusjuhtimise raamistikus tuleks käsitleda. Teatavates elementides on jõutud konsensusele, seda eelkõige liikmesriikidega peetud aruteludes. Mõned elemendid, milles on jõutud konsensusele (eelkõige need, mis on seotud eelarveraamistikuga), on juba esitatud komisjoni 2. märtsi 2022. aasta teatises. ⁽²¹⁾ Need hõlmavad alljärgnevat.

- **Valitsemissektori võla jätkusuutlikkuse tagamine ning kestliku majanduskasvu edendamine** investeeringute ja reformide kaudu on ühe mündi kaks külge ning ELi eelarveraamistiku edu võti.
- **Suurem keskendumine** ELi eelarvejärelvalve keskpikale perioodile näib paljutõotav.
- **Järeldusi saab teha taaste- ja vastupidavusrahistu ülesehitusest, juhtimisest ja toimimisest.**
- **Peamised eesmärgid on lihtsustamine, riigi suurem isevastutus ja parem nõuete täitmise tagamine.**

Aruteludes on esile tõstetud ka peamisi küsimusi, mida võiks käsitleda reformitud majandusjuhtimise raamistikus seoses makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusega.

⁽²¹⁾ Euroopa Komisjon (2022), „[Eelarvepoliitika suunised 2023. aastaks](#)“ (COM(2022) 85 final, 2. märts 2022).

- **Makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse tulemuslikkuse suurendamine peaks olema peamine prioriteetne eesmärk.** Selle saavutamiseks tuleks keskenduda senisest enam menetluse põhieesmärgile hoida ära makromajanduslikku finantsstabiilsust ohustavate riskide realiseerumine tasakaalustamatuse näol ning edendada poliitikameetmete rakendamist, võttes arvesse ELi ja euroala kui terviku toimimist. Selgem fookus hõlbustaks teabevahetust seoses makromajandusliku tasakaalustamatuse tuvastamise ja vajalike poliitikameetmete võtmisega ning suurendaks menetluse läbipaistvust.
- **Hiljutised kriisid ja ebakindluse suurenemine rõhutavad vajadust parandada makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse võimet tuvastada tekkivaid riske.** Seda saab saavutada ettevaatavama lähenemisviisi abil, mis võimaldab varakult poliitilisi vastumeetmeid võtta.
- **Isevastutuse tagamine on makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse mõju suurendamiseks väga oluline.** See eeldab liikmesriikidega tõhusamat dialoogi, milles võib tugineda taaste- ja vastupidavusraha rakendamisel saadud kogemustele. Mõju aitaks suurendada ka ülemäärase tasakaalustamatuse menetluse muutmine paremini toimivaks.

Samal ajal arutati Euroopa tuleviku konverentsil ka seda, kuidas ehitada üles tugevam ELi majandus, tagada sotsiaalne õiglus ja töökohad. ⁽²²⁾ Selles tehti ettepanek, et EL suurendaks oma konkurentsi- ja vastupanuvõimet ning edendaks tulevikku suunatud investeeringuid, keskendudes rohe- ja digipöördele ning nende olulistele sotsiaalsetele ja soopõhistele aspektidele, võttes arvesse ka taasterahastu „NextGenerationEU“ ja TERA rakendamisel saadud kogemusi. Konverentsi kohaselt peab EL võtma arvesse Ukraina-vastase sõja sotsiaalseid ja majanduslikke tagajärgi ning seda, kuidas uus geopoliitiline olukord mõjutab ELi majanduse juhtimist.

⁽²²⁾ Euroopa Komisjon (2022), „[Euroopa tuleviku konverents](#)“ (COM(2022) 404 final, 17. juuni 2022).